

INSPIRATIONSPUNKTER
[KUN DET TALTE ORD GÆLDER]

20. november 2019

19/06999-4

/krr

Samråd i ULØ den 21. november 2019 – Spørgsmål B stillet af udvalget den 10. oktober 2019.

[Indledning]

- Tak for spørgsmålet og for indkaldelsen til dette samråd.
- Indledningsvist vil jeg gerne understrege, at jeg er landdistrikternes minister. Jeg tager det ansvar meget seriøst. Men det er ikke alene en vigtig prioritet for mig. Det er en vigtig prioritet for hele regeringen at arbejde for *et sammenhængende Danmark*, så der er udvikling, muligheder, arbejdspladser og velfærd i hele landet.
- I den forbindelse er det ikke mindst et vigtigt politisk projekt at gøre op med de seneste års centralisering, der har trukket Danmark skævt. Vi vil styrke lokalsamfundene og bringe sundhed, uddannelse og tryghed ud i hele landet. *Vi skal have nærheden tilbage.*

[Besvarelse af det konkrete samrådsspørgsmål]

- Nu vil jeg gå videre til besvarelsen af det samrådsspørgsmål, som er anledningen til, at vi sidder her i dag.

- [Ad spørgsmål B: *Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage i dette folketingsår, som i væsentlig grad vil vedrøre vilkårene for og udviklingen i landdistrikterne, samt hvilke overvejelser ministeren i øvrigt gør sig med hensyn til landdistrikterne.*]
- Jeg er glad for indkaldelsen til dette samråd – fordi det giver mig mulighed for at fortælle om mine ambitioner og planer for landdistrikterne.
- Som I ved, har jeg mine rødder i Thy og er opvokset i et lille samfund, hvor jeg har lært værdien af fællesskabet. Af trygheden. Og af nærheden i de små samfund.

[Udfordringerne i landdistrikterne]

- I Danmark har vi set, at den økonomiske fremgang i flere år har været skævt fordelt mellem land og by. Rejser man rundt i landet, kan man flere steder se ***udfordringerne med forladte boliger og virksomheder***. Det kan man også i Thy.
- Der er rigtig mange, der oplever, at nogle af vores landdistrikter ikke får tilstrækkelig del i det opsving, som resten af Danmark har oplevet de seneste år.
- Samtidig må man gøre sig klart, at landdistrikterne har forskellige forudsætninger rundt omkring i landet. Forskellige

styrker og udfordringer. Derfor findes der ikke hurtige løsninger efter tanken ”one size fits all”.

- Udfordringerne for landdistrikterne skal tages seriøst. Og de kan ikke håndteres med lukkede drøftelser på Slotsholmen.
- Jeg har allerede været i dialog med både borgere, virksomheder og organisationer, der taler landdistrikternes sag. Det vil jeg fortsætte med. Og jeg vil fortsætte med at komme rundt i landet for at se udfordringerne med egne øjne.

[Regeringens ambitioner for landdistrikterne]

- Som det formentligt er udvalget bekendt, fremlagde Socialdemokratiet i august 2018 udspillet ”*Nærheden Tilbage*”, der har til formål at tage et opgør med centraliseringsbølgen, der trækker Danmark skævt.
- Den intention står regeringen fortsat bag. Vi vil arbejde for at *styrke lokalsamfundene*. Vi vil have *velfærden tættere på borgerne*. Og vi vil skabe *bedre vækstbetingelser for produktion og erhverv i hele landet*.

[Regeringens tiltag vedr. uddannelse]

- Som vi tidligere har drøftet på vores møde i denne kreds d. 5. november er adgangen til uddannelse et helt centralt element i at sikre liv og udvikling i landdistrikterne.

- Derfor har vi i regeringen en klar ambition om, at der skal være gode uddannelsesmuligheder, uanset hvor i landet du bor.
- Derfor ønsker vi som regering at investere i de lokale uddannelses tilbud. Ud over at sløjfe omprioriteringsbidraget – og dermed de årlige 2 procents besparelser, der bare bid for bid har udhulet vores uddannelsessystem indefra, så ønsker vi blandt andet at give for 50 mio. kroners økonomisk håndsrækning til lukningstruede HF- og VUC-afdelinger.
- Det gør vi, fordi vi ønsker at sikre en bred geografisk uddannelsesdækning, så borgere i hele landet, der har brug for mere uddannelse, har et tilbud inden for relativ kort afstand af, hvor de bor, arbejder og i øvrigt har deres dagligdag.

[Grøn omstilling]

- Samtidig er jeg en del af en regering med en klar retning: *Vi vil et grønnere Danmark.*
- I regeringen har vi et historisk mål om at reducere udledningerne af drivhusgasser med 70 procent allerede i 2030.
- Der er brug for, at hele samfundet går aktivt ind i den grønne omstilling: Stat, regioner, kommuner, civilsamfund og borgere. Byerne såvel som landdistrikterne. Det grønne er fællesskabets anliggende.

- Regeringen har ambitioner om at gennemføre de strukturelle ændringer, der skal til for at vi kommer i mål, og som samtidig ikke skaber ulighed. Vi vil også gøre, hvad vi kan for at understøtte det individuelle initiativ fx gennem puljerne til lokale projekter.
- En øget efterspørgsel på grønne løsninger vil i de kommende år kunne bidrage til vækst og udvikling på tværs af land og by. Der er et kæmpe potentiale i den dagsorden.
- Der ingen modsætning mellem at bidrage til *den grønne omstilling* og samtidig skabe arbejdspladser og tjene penge. Det går udmærket hånd i hånd.
- Geografisk er de *arbejdspladser*, der er forbundet med grønne varer og tjenester spredt over hele landet. De er endda som hovedregel placeret uden for hovedstadsområdet. Ifølge en rapport fra tænketanken CONCITO ligger 57 pct. alene i Region Midtjylland og Region Syddanmark.
- Landdistrikterne står derfor stærkt i forhold til at være hovedaktør i en grøn omstilling, og jeg er overbevist om, at gode ideer til en bæredygtig fremtid bl.a. kan findes rundt omkring i lokalsamfundene.

- Som erhvervsminister har jeg taget fat på den grønne dagsorden ved allerede her i efteråret at fokusere på grønne løsninger i landdistrikterne.

[Landdistriktskonferencen]

- Årets *Landdistriktskonference*, der blev holdt i Vingsted, havde temaet ”*Hvordan kan landdistrikterne bidrage til en grøn og bæredygtig fremtid?*”. Flere af medlemmerne her fra udvalget var til stede til konferencen.
- Programmet gav mulighed for at debattere bæredygtighed i fremtidens landdistrikter, høre om konkrete projekter med sigte på bæredygtige løsninger og at komme med forslag til en grøn og bæredygtig fremtid i landdistrikterne.

[Landdistriktspuljen]

- Vi har desuden valgt, at Landdistriktspuljen i årets anden ansøgningsrunde skal være målrettet projekter inden for temaet ”*Udvikling af bæredygtige og grønne løsninger i landdistrikterne*”.

[Lokale aktionsgrupper – LAG]

- Endelig vil jeg også nævne, at Regeringen har tildelt 30 mio. kr. ekstra til de *lokale aktionsgrupper* i 2020.
- Det har vi gjort, fordi LAG-indsatsen i den grad støtter op om væksten i landdistrikterne. Og fordi LAG-midlerne er

penge, som bliver prioriteret lokalt til dét, der giver bedst mening lokalt.

- Til trods for den store værdi LAG-midlerne har lokalt, blandt andet ved at være med til at fastholde eller ligefrem skabe nye arbejdspladser, så blev LAG alligevel beskåret med ca. 30 pct. af V-regeringen tilbage i 2015.
- Det har mødt en del kritik, og det er min opfattelse, at det har været en helt skæv prioritering. Det har vi nu rettet op på for det kommende år.
- De ekstra midler til LAG i 2020 skal gå til projekter, der fremmer bæredygtig udvikling og grøn omstilling i landdistrikterne.
- Det er samtidig vigtigt for mig, at der også efter 2020 prioriteres midler til LAG – det vil sige i den nye programperiode for landdistriktsprogrammet. Vi må afvente resultatet af forhandlingerne om EU's fremtidige budget, men der skal ikke herske tvivl om, at jeg som landdistriktsminister vil arbejde for, at LAG-indsatsen bliver prioriteret højt.

[Turisme]

- Noget andet, jeg som landdistriktsminister også prioriterer - og har fokus på - er, hvor meget turisme betyder mange steder i landdistrikterne.

- Turisme er med til at skabe vækst og arbejdspladser og samtidig er turisterne med til at skabe en efterspørgsel efter fx kulturtilbud, madoplevelser og naturtilbud, der også kommer de lokale borgere til gode.
- Turisme skaber både noget at leve af og noget at leve for.
- Jeg har en ambition om, at vi skal have bæredygtighed højere op på den turismepolitiske dagsorden, så vi får fremtidssikret dansk turisme.
- Samtidig skal vi fortsætte med at udvikle kyst- og naturturismen, så vi kan følge med konkurrenterne, og så manglende investeringer ikke bliver en bremse for væksten for væksten i landdistrikterne.

[Finansiering]

- Et andet emne, der optager mig meget i arbejdet for at skabe et mere sammenhængende Danmark, er *adgangen til finansiering*. Jeg hører mange steder fra, at der er udfordringer både med at få adgang til lån til at købe en bolig og til at etablere eller udbygge sin virksomhed.
- Det er et svært dilemma, som vi drøftede på vores møde i denne kreds d. 5. november. På den ene side må manglende adgang til finansiering ikke kvæle livet i lokalområderne. På

den anden side gør vi ikke den enkelte borger eller virksomhed en tjeneste ved give risikofyldte lån, som man i sidste ende ikke er i stand til at betale tilbage.

- I landdistrikterne oplever borgere og virksomheder, at deres muligheder for at optage realkreditlån afgøres af andre forhold, end det er tilfældet i andre dele af Danmark. Det er vigtigt, at vi har et Danmark i balance.
- Realkreditlån ydes efter, om låntageren har en sund økonomi og efter ejendommens værdi, hvor omsætteligheden af ejendommen spiller en afgørende rolle. Og på de forudsætninger, skal borgere og virksomheder have rimelige lånemuligheder både i de større byer, på landet og på øerne.
- Der er formentlig ikke nogen nemme løsninger på de udfordringer, som borgere og virksomheder oplever med at få finansiering i landdistrikterne. Før man kan komme med de mest velegnede løsninger på udfordringerne, er det afgørende, at man forstår problemet. Det kræver dialog med dem, der har udfordringerne helt inde på livet. Derfor vil jeg igangsætte et arbejde, der skal undersøge problemet nærmere. Jeg er meget opsat på at finde løsninger, der gør en forskel ude i virkeligheden.

[Udviklingen i de mindre byer]

- Landdistrikternes udvikling hænger desuden tæt sammen med *udviklingen i de mindre provinsbyer* uden for de store vækstområder i landet. Byerne er en væsentlig drivkraft for landdistrikternes samlede udvikling, og derfor er jeg meget optaget af, hvordan de understøttes bedst muligt.

[De lokale butikker]

- Jeg er meget opmærksom på de udfordringer, det medfører for de mindre byer og landdistrikterne, *når butikkerne af forskellige årsager lukker.*
- Det samlede antal af butikker i Danmark har gennem længere tid været faldende, og i de senere år har e-handlen bidraget til denne udvikling. Når butikkerne lukker, efterlader det bymidterne halvtomme, selvom andre serviceerhverv i et vist omfang rykker ind.
- Det påvirker byernes samlede attraktivitet og dermed mulighed for at tiltrække bosætning og erhverv. Der er derfor behov for at finde nye måder, hvorpå bymidterne i de mindre byer fortsat kan være med til at understøtte udviklingsmulighederne i lokalsamfundene og betingelserne for bosætning og erhverv, selvom butikkerne lukker.
- Reglerne for udvalgswarebutikkens størrelse og placering blev lempet med en ændring af planloven i 2017. Den større

fleksibilitet kan være en hjælp til de fysiske butikker i konkurrencen med e-handelen, herunder den udenlandske.

- Aftaleparterne bag planlovsaftalen fastholdt dog en størrelsesgrænse for dagligvarebutikkerne netop for at sikre den fysiske nærhed til en dagligvarebutik, som er så vigtig at fastholde især i de mindre byer.
- Den nye planlov og de nye detailhandelsregler skal evalueres inden 1. juli 2020, og i den forbindelse skal der også afgives en redegørelse for detailhandel, som efter planloven skal udarbejdes hvert 4. år.
- Redegørelsen for detailhandel vil både følge op på kommunernes planlægning for detailhandel og analysere nærmere på den faktiske udvikling i butiksnettet. Redegørelsen vil kunne danne grundlag for at vurdere behovet for nye indsatser for at styrke udviklingen i de mindre byer og landdistrikterne.

[Det kommende udspil for landdistrikterne]

- Jeg og regeringen har - som nævnt - på flere måder sat fokus på udviklingen i landdistrikterne – *vi skal undgå et Danmark, der knækker over* – og arbejdet er kun lige begyndt.
- Derfor vil regeringen senere i valgperioden komme med et *politisk udspil*, der skal styrke landdistrikterne og områderne uden for de store byer.

- Jeg vil i den forbindelse have fokus på at inddrage de relevante interessenter. Det gælder eksempelvis *Det Rådgivende Udvalg for Landdistrikter*, hvori blandt andet organisationer med særlige interesser i landdistrikternes udvikling er repræsenteret.

[Afslutning]

- Afslutningsvist vil jeg gerne understrege, at jeg er altid glad for at drøfte landdistriktspolitikken med Udvalget for Landdistrikter og Øer. Jeg oplever, at vi har mange fælles gode intentioner for udviklingen uden for de større byer.
- Jeg ser derfor udvalget som en vigtig sparringspartner i mit virke som minister for landdistrikterne – og i det videre arbejde med at give landdistrikterne det nødvendige løft.
- Tak for ordet.